

Етти ҳалок қилувчи нарсалардан сақланиш | Тазкия дарслари (311-дарс)

19:00 / 20.12.2024 2638

Шаръий истилоҳда катта гуноҳлар «кабийра», кичик гуноҳлар «сағийра» дейилади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади:

﴿اگریمَا مُدْخَلًا وَنَدْخَلْكُمْ سَعَاتِكُمْ عَنْكُمْ نُكْفِرْ عَنْهُ نُهَوْنَ مَا كَبَّارِ تَجْتَنِبُوا ۚ﴾

«Агар қайтарилган нарсаларнинг катталаридан четда бўлсангиз, ёмонликларингизни ўчирурмиз ва сизни карамли манзилга киритурмиз» (Нисо сураси, 31-оят).

يَذْمُرُ تَلَاوِنَ أَخِيَّ شَلْأَهَ أَوْرَ تَكَسَّ

Абу Бакра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Сизларга (гуноҳи) кабийраларнинг энг каттасининг хабарини берайми?» дедилар.

«Ҳа, эй Аллоҳнинг Расули», дейишди.

«Аллоҳга ширк келтириш, ота-онага оқ бўлиш, ёлғон шаҳодат ёки ёлғон гап», дедилар.

Ул зот тўхтамай айтавердилар, ҳаттоки биз «Қачон сукут қилар эканлар», дедик».

Икки шайх ва Термизий ривоят қилишган.

لَا أَقَامَ لَسَوْ وَهِيَ لَعْنَةُ اللَّهِ لَصَّيْبٍ لِّلَّهِ عَ، أَمْ هُنَّ عُلَلُ لِي ضَرَّ وَرَمَعْنُ بِلِلِّ دَبَّ عُنَّ
«سُؤْمُ عَلَانِيَمِّي لَأَوْ سَفَّ لِّلَّهِ لَتَقْوَى نِيْدِلْ أَوْلَى قُوُقُ عَوَّ، هَلِّلَابُ كَأَرْشِ إِبْرَائِيْلَ كَلَّ»
يِرَاحُ بَلْأَهَ أَوْرَ

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аллоҳга ширк келтириш, ота-онага оқ бўлиш, одам ўлдириш ва ёлғон қасам гуноҳи кабийралардир», дедилар».

Бухорий ривоят қилган.

Бу ҳадислар турли муносабатларда келгани учун мақомига қараб айтилган.

Ушбу масалада уламоларимиз ҳам анчагина баҳслар юритишган. Улардан баъзилари: «Гуноҳи кабийра – уни қилган одамнинг дўзахга кириши Қуръон ёки ҳадисда тайин қилинган гуноҳлардир», дейдилар.

Иккинчилари: «Шариатда ҳаддни жорий этишни тақозо қилган гуноҳлар гуноҳи кабийрадир», дейдилар.

Бошқа бирлари эса: «Аллоҳ таоло ман қилган ҳар бир иш гуноҳи кабийрадир», деганлар.

«Талхийси шарҳи ақийдатут-Таҳовия» китобида бу ҳақда жумладан қуйидагилар келган:

«Уламолар бу хусусда бир неча хил гап айтганлар. Энг кучли ва тўғри гапга биноан, гуноҳи кабийра – ҳадд жазосига лойиқ, яъни шариатда жазоси белгилаб қўйилган ёки дўзахга киришга, лаънатга ва ғазабга сазовор қиладиган гуноҳлардир.

Гуноҳи сағийра эса бу дунёда ҳаддга лойиқ эмас, у дунёда дўзах, лаънат ва ғазаб ила қўрқитилмаган гуноҳлардир.

Юқоридаги таърифни Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо, Ибн Уяйна ва Аҳмад ибн Ҳанбал айтганлар. Ушбу таъриф орқали гуноҳи кабийра билан гуноҳи сағийра орасидаги фарқни очиқ-ойдин билиб олиш мумкин».

Ўтган уламолардан баъзилари гуноҳи кабийралар ҳақида алоҳида китоблар ҳам тасниф қилганлар. Мисол учун, Абу Абдуллоҳ аз-Заҳабий гуноҳи кабийралар ҳақидаги китобларида етмишга яқин гуноҳни санаб ўтганлар.

Аллома Ибн Касир ўз тафсирларида уламолар гуноҳи кабийра сифатида зикр қилган гуноҳлардан баъзиларини мисол келтирганлар: ноҳақ одам ўлдириш, зино, баччабозлик, ароқ ичиш, ўғрилиқ, босқинчилик, бировни зинода айблаш, ёлғон гувоҳлик бериш, рибохўрлик, ёлғон қасам ичиш, қариндошлик алоқаларини узиш, ота-онага оқ бўлиш, жиҳоддан қочиш, етимнинг молини ейиш, ўлчов ва тарозида хиёнат қилиш, намозни вақтидан олдин ўқиш, намозни узрсиз вақтидан кейин ўқиш, пора олиш, эркак ва аёллар ўртасида қўшмачилик қилиш, закотни ман этиш, амри маъруф ва наҳйи мункарга қодир бўла туриб, бу ишни қилмаслик, Қуръон таълимотини унутиб юбориш, ҳайвонни ўтда куйдириш, эри яқинликни истаганида аёл кишининг сабабсиз рози бўлмаслиги, Аллоҳнинг раҳматидан ноумидлик, Аллоҳнинг макридан бепарволик, аҳли илм ҳамда ҳофизии Қуръонларга ёмонлик қилиш ва бошқалар.

Бундан кўриниб турибдики, аҳли салаф уламоларимиз мазкур гуноҳларни санашда ўзлари яшаб турган воқеълик таъсирида бўлганлар ёки баъзи бир кичик гуноҳларни ҳам катта гуноҳ ҳисоблаганлар.

Шунинг учун Қуръони Каримда ҳам, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларида ҳам гуноҳи кабийралар чегаралаб қўйилмаган. Чунки гуноҳи кабийралар вақтга, шароитга, жамиятга қараб хилма-хил бўлиб туради.

Мусулмон одам, исломий жамият, Аллоҳдан заррача бўлса ҳам қўрқувчи, қиёматдан умидвор шахс гуноҳи кабийрани ажратиб олиши қийин эмас.

Энг муҳими, «Агар қайтарилган нарсаларнинг катталаридан четда бўлсангиз, ёмонликларингизни ўчирурмиз ва сизни карамли манзилга киритурмиз» оятида келган умумий қоидани унутмаслик керак. Банда ўзини гуноҳи кабийрадан четга олса, қолган хато ва айбларини Аллоҳ таолонинг Ўзи мағфират қилади.

«Рухий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 14 апрелдаги 03-07/2439-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.